

Правління Національного банку України
ПОСТАНОВА

18 квітня 2019 року

м. Київ

№ 62

Про затвердження Змін до Інструкції про ведення
касових операцій банками в Україні

Відповідно до статей 7, 15, 33, 56 Закону України “Про Національний банк України”, з метою вдосконалення організації касової роботи банками в Україні Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Затвердити Зміни до Інструкції про ведення касових операцій банками в Україні, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 25 вересня 2018 року № 103 (зі змінами), що додаються.

2. Департаменту грошового обігу (Віктор Зайвенко) після офіційного опублікування довести до відома банків України інформацію про прийняття цієї постанови.

3. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на заступника Голови Національного банку України Сергія Холода.

4. Постанова набирає чинності з 03 червня 2019 року.

Голова

Яків СМОЛІЙ

Інд. 50

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління
Національного банку України
18 квітня 2019 року № 62

Зміни до Інструкції
про ведення касових операцій банками в Україні

1. У розділі I:

1) у пункті 4:

підпункт 4 виключити;

після підпункту 29 доповнити пункт новим підпунктом 29¹ такого змісту:

“29¹) підроблені банкноти іноземної валюти – імітації справжніх банкнот, що виготовлені будь-яким способом, включаючи промисловий, та які за дизайном і елементами захисту не відповідають зразкам та описам, що наведені на сторінках офіційних сайтів центральних/національних банків іноземних держав. До таких банкнот також належать:

перероблені банкноти, на яких будь-яким способом (наклеюванням, малюванням, друкуванням) змінені елементи дизайну, зображення, що визначають номінал, рік затвердження/виготовлення зразка, банк-емітент та інші реквізити, і які за зовнішнім виглядом можуть бути сприйняті як справжні банкноти;

сувенірні чи рекламні вироби, за дизайном схожі на банкноти, на яких видалені та/або приховані написи, що позначають сувенірні чи рекламні вироби, та імітовані окремі елементи захисту справжніх банкнот;”;

абзац сорок другий доповнити словами “та з питань застосування електронного підпису та електронної печатки в банківській системі України”;

2) пункти 5–7 викласти в такій редакції:

“5. Банк (філія, відділення) має право здійснювати касове обслуговування клієнтів з використанням електронного підпису (далі – ЕП) та/або електронної печатки.

Працівник банку (філії, відділення), якому надано право підпису касових документів, зобов'язаний використовувати кваліфікований ЕП. Банк (філія, відділення) має право використовувати кваліфіковану електронну печатку банку або вдосконалену електронну печатку.

Клієнт банку, що є юридичною особою або фізичною особою-підприємцем, має право використовувати кваліфікований ЕП/кваліфіковану електронну печатку або вдосконалений ЕП/ удосконалену електронну печатку.

Фізична особа має право використовувати кваліфікований ЕП або удосконалений ЕП, або простий ЕП.

Використання вдосконаленого ЕП, удосконаленої електронної печатки та простого ЕП здійснюється на договірних засадах за технологією, визначеною банком, та відповідно до вимог Законів України “Про електронні документи та електронний документообіг”, “Про електронні довірчі послуги” і нормативно-правових актів Національного банку з питань застосування електронного підпису та електронної печатки в банківській системі України.

Кваліфікований ЕП працівника банку (філії, відділення), якому надано право підпису касових документів та ЕП платника/отримувача є обов’язковими реквізитами електронного касового документа.

6. Банк (філія, відділення) несе відповідальність за організацію застосування ЕП, якщо інше не встановлено законодавством України. Створення та зберігання електронних документів у банківській системі здійснюється із забезпеченням можливості перевірки їх цілісності та справжності.

7. Організаційно-методологічні умови застосування ЕП та електронної печатки в банківській системі України під час створення, оброблення та зберігання електронних документів повинні відповідати вимогам Законів України “Про електронні документи та електронний документообіг”, “Про електронні довірчі послуги” та нормативно-правовим актам Національного банку з питань застосування електронного підпису та електронної печатки в банківській системі України.”;

3) підпункт 1 пункту 8 викласти в такій редакції:

“1) здійснювати касове обслуговування клієнтів на підставі договірних відносин через касу банку. Якщо касове обслуговування клієнтів здійснюється з використанням удосконаленого ЕП, удосконаленої електронної печатки чи простого ЕП, то договір повинен містити умови та порядок (процедуру) визнання учасниками електронної взаємодії електронних документів із використанням відповідного удосконаленого ЕП/удосконаленої електронної печатки банку/простого ЕП. Договір має також містити умови щодо розподілу ризиків збитків, що можуть бути заподіяні банку (філії, відділенню), клієнту і третім особам у разі використання простого ЕП, удосконаленого ЕП або удосконаленої електронної печатки відповідно;”;

4) у пункті 13:

підпункт 2 після слів “на вимогу клієнта” доповнити словами “придатних до обігу”;

після підпункту 10 доповнити пункт новим підпунктом 10¹ такого змісту: “10¹) отримання від клієнта документів щодо готівкових розрахунків з урахуванням ризик-орієнтованого підходу;”;

5) у пункті 14:

підпункт 2 викласти в такій редакції:

“2) електронного документообігу за касовими операціями;”;

підпункт 3 після літер “ЕП” доповнити словами “/електронної печатки”;

у підпункті 9 слово “осіб” замінити словом “працівників”;

б) пункт 23 виключити.

2. У розділі II:

1) четверте речення пункту 44 виключити;

2) в абзаці другому пункту 45 слова “та з дефектами виробника” виключити.

3. У розділі IV:

1) у підпункті 1 пункту 58 слова “та з дефектом виробника” виключити;

2) у пункті 64:

у третьому реченні слова “, “значно зношені” або “з дефектами виробника” замінити словами “або “значно зношені”;

доповнити пункт новим абзацом такого змісту:

“Національний банк під час пакування банкнот з дефектами виробника проставляє на бандеролях та накладках штамп “з дефектом виробника”.”.

4. У розділі VI:

1) у пункті 104:

підпункт 8 викласти в такій редакції:

“8) власноручний підпис або кваліфікований ЕП працівника банку (філії, відділення), уповноваженого здійснювати касову операцію;”;

доповнити пункт новим абзацом такого змісту:

“Касові документи можуть додатково містити електронну печатку.”;

2) пункт 109 викласти в такій редакції:

“109. Банк (філія, відділення) визначає відповідальних працівників, яким надається право підписувати касові документи з використанням кваліфікованих ЕП та/або використовувати електронну печатку банку, забезпечує перевірку та підтвердження ЕП/електронної(их) печатки(ок) на касових документах відповідно до вимог Закону України “Про електронні довірчі послуги” та нормативно-правових актів Національного банку з питань застосування ЕП та електронної печатки в банківській системі України і визначає систему зберігання електронних касових документів, а також систему контролю за виконанням касових операцій.”;

3) розділ після пункту 111 доповнити новим пунктом 111¹ такого змісту:

“111¹. Банк (філія, відділення) на виконання вимог законодавства України про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, з урахуванням ризик-орієнтованого підходу має забезпечити вжиття заходів, спрямованих на вивчення клієнтів – суб’єктів господарювання, які здійснюють касові операції для подальшого здійснення готівкових розрахунків, з метою спростування або підтвердження підозр щодо здійснення клієнтом фінансових операцій, які містять ознаки фіктивності.

Банк (філія, відділення), застосовуючи ризик-орієнтований підхід, має забезпечити отримання від клієнта – суб’єкта господарювання підтвердних документів [такими документами можуть бути: закупівельний акт; закупівельна відомість; податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, кредитний договір; договір поставки; договір транспортування; договір зберігання)], на підставі яких здійснюються готівкові розрахунки.”;

4) пункт 113 викласти в такій редакції:

“113. Банк (філія, відділення) у заявах на переказ готівки для нарахування податків, адміністративних послуг, зборів та інших платежів до бюджету і фондів соціального страхування в реквізитах зазначає:

1) код бюджетної класифікації;

2) код платежу (за сплати платежів за адміністративні послуги – код платежу залежно від виду такої послуги);

3) реєстраційний номер облікової картки платника податків або серію (за наявності) та номер паспорта громадянина України, найменування органу, що його видав, і дату видачі паспорта (або іншого документа, що посвідчує особу та відповідно до законодавства України може бути використаний на території України для укладання правочинів) [для нерезидентів – номер (та за наявності – серія) паспорта (або іншого документа, що посвідчує особу та відповідно до законодавства України може бути використаний на території України для укладання правочинів), дату видачі та орган, що його видав, громадянство], для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили відповідні органи державної фіскальної служби і мають відмітку в паспорті;

4) для сплати платежів за штрафами у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху – серію та номер протоколу про адміністративне правопорушення (код бюджетної класифікації – 21081300).”;

5) у пункті 123:

підпункт 1 викласти в такій редакції:

“1) власноручний підпис або кваліфікований(і) ЕП працівника(ів) банку (філії, відділення);”;

у підпункті 2 літери “ЕЦП” замінити літерами “ЕП”;

доповнити пункт новим абзацом такого змісту:

“Квитанція платіжного терміналу, сліп, що складаються банком (філією, відділенням) у разі здійснення касової операції в операційній касі, можуть містити, крім зазначених у пункті 122 розділу VI цієї Інструкції реквізитів, електронну печатку банку/електронну печатку держателя електронного платіжного засобу.”;

б) підпункт 3 пункту 130 викласти в такій редакції:

“3) наявність кваліфікованого(их) ЕП відповідального(их) працівника(ів) банку (філії, відділення) та електронної печатки банку (якщо наявність електронної печатки передбачена технологією, визначеною банком), їх відповідність вимогам законодавства України та Положення про організацію роботи щодо здійснення касових операцій (у разі прийняття електронних касових документів).”;

7) у пункті 135:

підпункт 3 викласти в такій редакції:

“3) підпис працівника банку (філії, відділення)/кваліфікований ЕП працівника банку (філії, відділення), який прийняв готівку.”;

підпункт 4 виключити;

доповнити пункт новим абзацом такого змісту:

“Квитанція або інший документ, що є підтвердженням про внесення готівки у відповідній платіжній системі, може містити електронну печатку банку.”;

8) пункти 139, 140 викласти в такій редакції:

“139. Банк (філія, відділення) у разі використання електронного документообігу на договірних умовах з клієнтом видає з операційної каси готівку національної валюти за заявою на видачу готівки з поточного рахунку юридичної особи її відокремленого підрозділу, а також фізичної особи-підприємця.

140. Банк (філія, відділення) видає з операційної каси готівку національної валюти за такими видатковими касовими документами:

1) за грошовим чеком (або заявою на видачу готівки) – юридичним особам, їх відокремленим підрозділам, а також фізичним особам-підприємцям. У разі використання заяви на видачу готівки юридична особа, її відокремлений підрозділ, а також фізична особа-підприємець мають представити банку (філії, відділенню) довіреність у вигляді електронного документа засобами систем

дистанційного обслуговування на кожен заяву на видачу готівки або одноразово на здійснення таких операцій:

юридичною особою на уповноважену особу, якщо вона не внесена в картку із зразками підписів як особа з правом першого або другого підпису;
фізичною особою-підприємцем у разі надання повноважень іншій особі;

2) за заявою на видачу готівки:

видача готівки фізичним особам з поточних, вкладних (деPOSITНИХ) рахунків;

видача готівки фізичним і юридичним особам за переказом без відкриття рахунку (з представленням юридичною особою довіреності на уповноважену особу);

за операціями з рахунками умовного зберігання (ескроу);

за операціями з видачі кредиту;

за операціями з відшкодування сумнівних банкнот, які за результатами дослідження Національного банку визнані справжніми;

3) за документом на отримання переказу готівкою в національній валюті, установленим відповідною платіжною системою – фізичним і юридичним особам (з представленням юридичною особою довіреності на уповноважену особу);

4) за видатковим касовим ордером – працівникам банку (філії, відділення) за внутрішньобанківськими операціями.”;

9) у пункті 143:

підпункт 2 викласти в такій редакції:

“2) наявність власноручних підписів відповідальних осіб банку (філії, відділення), яким надано право підпису касових документів, і тотожність їх зразкам або наявність кваліфікованих ЕП відповідальних працівників банку (філії, відділення)/електронної печатки банку (якщо наявність електронної печатки передбачена технологією, визначеною банком), їх відповідність вимогам законодавства України та Положення про організацію роботи щодо здійснення касових операцій;”;

у підпункті 4 слова “отримання готівки за довіреністю” замінити словами “отримання готівки/банкнотів за довіреністю”;

підпункт 5 викласти в такій редакції:

“5) наявність власноручного підпису або ЕП отримувача/електронної печатки отримувача (якщо наявність електронної печатки отримувача передбачена технологією, визначеною банком під час оформлення видаткових касових документів).”;

10) четверте речення пункту 151 викласти в такій редакції:

“Видатковий касовий документ у вигляді електронного документа має містити кваліфікований ЕП уповноваженого працівника банку (філії, відділення) та може містити електронну печатку банку.”.

5. У розділі VII:

1) абзац перший пункту 158 після слів “пошкодженої національної валюти,” доповнити словами “банкнот (монет) національної валюти з дефектами виробника [(далі – банкноти (монети) з дефектами виробника)],”;

2) у пункті 159:

абзац перший після слів “пошкоджену національну валюту,” доповнити словами “банкноти (монети) з дефектами виробника,”;

у першому реченні абзацу другого слова “або юридичної” виключити;

в абзаці третьому слова “(фізичній або юридичній особі)” виключити;

3) перше речення абзацу першого пункту 161 та пункт 162 після слів “пошкодженої національної валюти,” доповнити словами “банкнот (монет) з дефектами виробника,”;

4) у пункті 163:

перше речення після слів “пошкоджену національну валюту” доповнити словами “, банкноти (монети) з дефектами виробника”;

друге речення після слова “Дослідження” доповнити словами “банкнот (монет) з дефектами виробника та”;

5) перше речення абзацу першого пункту 164 після слів “пошкодженої національної валюти” доповнити словами “, банкнот (монет) з дефектами виробника”;

6) абзац перший пункту 165 викласти в такій редакції:

“165. Доставка конвертів (пакетів) або мішечків із сумнівною національною валютою, навмисно пошкодженими банкнотами, пошкодженою національною валютою, банкнот (монет) з дефектами виробника до Національного банку здійснюється власними силами банку (службою інкасації, уповноваженою особою)/службою перевезення іншого банку, юридичною особою, що має ліцензію Національного банку на надання банкам послуг з інкасації/Національним банком.”;

7) у пункті 167:

абзац перший після слів “пошкодженої національної валюти,” доповнити словами “банкнот (монет) з дефектами виробника,”;

абзац шостий після слів “пошкодженої національної валюти” доповнити словами “, банкнот (монет) з дефектами виробника”;

8) у пункті 168:

абзац перший після слів “пошкодженої національної валюти,” доповнити словами “банкнот (монет) з дефектами виробника,”;

підпункт 3 після слів “суми платіжних” доповнити словами “та платіжних з дефектами виробника”;

9) у пункті 169:

абзац перший після слів “пошкоджену національну валюту,” доповнити словами “банкноти (монети) з дефектами виробника,”;

підпункт 2 викласти в такій редакції:

“2) проінформувати протягом п’яти робочих днів із дня отримання банком (філією, відділенням) результатів дослідження пред’явників про результати досліджень та за їх бажанням ознайомити під підпис з актом про дослідження сумнівних банкнот (монет);”;

друге речення підпункту 6 викласти в такій редакції:

“Після закінчення цього строку Національний банк утилізує неплатіжні банкноти (монети).”;

10) пункт 170 викласти в такій редакції:

“170. Банк (філія, відділення)/небанківські фінансові установи приймають на інкасо від фізичних осіб (резидентів і нерезидентів) та юридичних осіб-резидентів і представництв юридичних осіб-нерезидентів (на умовах, що визначаються банком разом із банком-кореспондентом):

1) банкноти іноземних держав, які набули під час обігу ознаки зношення, що не відповідають вимогам додатка до Положення про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 02 січня 2019 року № 1 (зі змінами);

2) банкноти іноземних держав, які набули під час обігу одну або кілька ознак значного зношення/пошкодження:

розірвані (розрізані) на частини;

із пошкодженими елементами дизайну та захисту (видалені цифрові чи текстові позначення номіналу, зображення портрета, оптично-змінні елементи захисту, захисні стрічки);

зі зміненим первісним кольором паперу та/або зображень;

із локальними забрудненнями (плямами), уключаючи видимі в ультрафіолетових променях, загальна площа яких перевищує половину площі банкноти;

із загальними забрудненнями, уключаючи ті, що спричиняють люмінесценцію паперу в ультрафіолетових променях;

обпалені, пропалені, трухлі (пошкоджені внаслідок тривалої дії вологи, різних рідин, хімікатів або з ознаками гниття);

мають явні друкарські недоліки;

3) банкноти, які вилучені іноземною державою з обігу після дати, оголошеної банком-емітентом відповідної валюти (за наявності згоди банку-кореспондента відповідної держави на обмін цих банкнот).”.

Заступник директора Департаменту
грошового обігу

Оксана ГАЛИЦЬ

ПОГОДЖЕНО

Заступник Голови
Національного банку України
_____ С. ХОЛОД

(підпис)

“ ____ ” _____ 2019 року
(дата)